

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Pedagogická fakulta

DOKTORANDSKÉ KOLOKVIUM 2025

Katedra výtvarné kultury Pedagogické fakulty UJEP

HARMONOGRAM:

09:00–09:30	registrace účastníků
09:30–09:40	zahájení – prof. akad. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.
09:40–10:00	Mgr. Patricie Bezděková, Ph.D. (host)
10:00–10:20	Mgr. Jakub Havlíček
10:20–10:40	Mgr. Irena Paroubková
10:40–10:50	pauza
10:50–11:10	MgA. Tereza Vlasáková
11:10–11:30	Mgr. Štěpán Járka
11:30–11:50	Mgr. Lucie Melechovská
11:50–12:20	pauza (oběd)
12:20–12:40	Mgr. et MgA. Eva Vápenková
12:40–13:00	Mgr. Valerie Kočí
13:00–13:20	MgA. Lukáš Miffek
13:20–13:30	pauza
13:30–14:15	přednáška Mgr. Petra Práška, Ph.D. (host)
14:15–15:15	prezentace dokumentárního filmu k výstavě prof. Vladimíra Franze v Egon Schiele Art Centru v Českém Krumlově

Mgr. Patricie Bezděková, Ph.D.

HOST

Představení disertační práce: Aleš Veselý. Umělec jako učitel. Fenomén umělce-pedagoga v současném českém kontextu

Příspěvek představí závěry a metodologii již obhájené disertační práce, která se zabývá dvojrolí umělce-pedagoga v současném českém kontextu, se zaměřením na osobnost předního českého umělce a pedagoga Aleše Veselého. Aktuální výsledky přibližují intuitivní způsoby nahlížení na výuku umění. Dílčí části práce se věnují profesní identitě učitele v porovnání s osobností Aleše Veselého. Pozornost je věnována také jeho osobnímu a uměleckému vyjádření a etickým aspektům výuky, neboť etika a osobní angažovanost tvoří klíčový prvek jeho pedagogického přístupu. Presentace nabídne reflexi klíčových zjištění a analýzu empiricky ověřených pojetí výuky výtvarné výchovy v českém prostředí, doplněnou o téma dvojrole umělce a pedagoga v českém i zahraničním kontextu.

Mgr. Jakub Havlíček

Light art jako prostředek rozvoje kreativity, imaginace a relačního myšlení ve výtvarné výchově

Kolokviální příspěvek seznamuje s disertačním projektem, který vychází z vývojových tendencí ztvárnění a zpracování fenoménu světla v umění a primárně ve výtvarné výchově. Představuje vybraná autorská výtvarně-edukativní zadání, která se zakládají na světle jakožto výtvarném či výrazovém prostředku. Samotné realizace probíhaly na různých stupních zvolených českých škol. Obdobně tomu bylo v případě studijního zaměření žáků a studentů. Během vlastních tvůrčích činností byl akcent zaměřován na akční polohu při realizaci výtvarných aktivit. Docházelo k oprošťování se od strnulého, všedního a pasivního přístupu. Základními znaky deskriptivního tématu jsou pedagogická pojetí zaměřující se na individualizaci s důrazem na procesy a principy interakce, preferování skupinových aktivit poskytujících prostor pro sociální integraci, součinnost a výtvarnou edukaci, zážitkové učení se zájmem o autenticitu prožitku. Projekt nahlíží na českou i zahraniční situaci a uvažuje o komparačních možnostech. Záměrem práce je nabídnout autorská výtvarně-pedagogická zadání, která ve své podstatě vycházejí z média světla a ve spojitosti s výtvarným oborem prokazují smysluplné využití v pedagogické praxi.

Mgr. Irena Paroubková

Edukace výtvarné výchovy na binacionálním gymnáziu Friedricha Schillera v Pirně

Příspěvek představuje výzkumný záměr zaměřený na schopnost středoškolských žáků zobrazovat myšlené objekty a prostředí bez přímé vizuální předlohy. Cílem výzkumu je analyzovat kognitivní a vizuální dovednosti studentů, identifikovat klíčové problémy spojené s mentální vizualizací a porozumět strategiím, které žáci využívají při přenosu představ do vizuální podoby. Výzkum je navržen jako kombinace kvalitativních a kvantitativních metod. Zahrnuje výtvarné úkoly zaměřené na vizuální percepci, prostorovou představivost a mentální manipulaci s objekty, doplněné o dotazníky a reflexivní rozhovory. Příspěvek se zaměřuje na teoretická východiska, metodologii a očekávané výstupy výzkumu. Dále na možnosti aplikace výsledků v pedagogické praxi, zejména v oblasti rozvoje prostorového myšlení a vizuálních dovedností žáků středních škol.

MgA. Tereza Vlasáková

Mentální vizualizace a její reprezentace – výzkum kognitivních a vizuálních dovedností žáků střední školy

Příspěvek představuje výzkumný záměr zaměřený na schopnost středoškolských žáků zobrazovat myšlené objekty a prostředí bez přímé vizuální předlohy. Cílem výzkumu je analyzovat kognitivní a vizuální dovednosti studentů, identifikovat klíčové problémy spojené s mentální vizualizací a porozumět strategiím, které žáci využívají při přenosu představ do vizuální podoby. Výzkum je navržen jako kombinace kvalitativních a kvantitativních metod. Zahrnuje výtvarné úkoly zaměřené na vizuální percepci, prostorovou představivost a mentální manipulaci s objekty, doplněné o dotazníky a reflexivní rozhovory. Příspěvek se zaměřuje na teoretická východiska, metodologii a očekávané výstupy výzkumu. Dále na možnosti aplikace výsledků v pedagogické praxi, zejména v oblasti rozvoje prostorového myšlení a vizuálních dovedností žáků středních škol.

Mgr. Štěpán Járka

Analýza Národní zprávy PISA 2022

V úvodu své prezentace definuji hlavní oblasti, ze kterých by měla vycházet má disertační práce. Dále se budu věnovat analýze a významu Národní zprávy PISA 2022, která hodnotí úroveň vzdělání patnáctiletých žáků v České republice v oblastech matematické, čtenářské a přírodovědné gramotnosti. Zaměřuji se především na klíčové oblasti výzkumu a analýzy matematické gramotnosti v rámci této zprávy. Tuto část porovnávám s konceptem vizuální gramotnosti a snažím se identifikovat jejich hlavní průniky vycházející z dokumentu PISA 2022. Klíčovými společnými prvky jsou práce s grafy, diagramy a vizuálními reprezentacemi dat, prostorová představivost a kritická interpretace informací. Cílem je ukázat, jak lze propojit matematické myšlení s vizuální percepcí a jak tyto dovednosti přispívají k efektivnějšímu porozumění informacím a jejich aplikaci v praxi.

Mgr. Lucie Melechovská

Webinář Malba vaječnou temperou: evaluace výtvarného zadání prostřednictvím metodiky 3A

Příspěvek se zabývá analýzou vzdělávacího webináře pro pedagogy výtvarné výchovy s názvem Malba vaječnou temperou – učení v mezipředmětových souvislostech. Důraz je kladen na hodnocení kvality lektorkou prezentovaného výtvarného zadání za pomoci výzkumné a evaluační metodiky 3A (anotace, analýza, alterace), která byla modifikována pro analýzy kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Analýza byla podpořena SGS projektem s názvem Metodika 3A a její modifikace pro hodnocení kvality kurzů DVPP (projekt číslo: UJEP-SGS-2024-43-003-1) a představuje první část vícepřípadové studie, která tvoří základ disertační práce autorky. Příspěvek přináší konkrétní postup pro hodnocení kvality výtvarného zadání v rámci vzdělávacího kurzu a poskytuje metodologický rámec pro další studie v této oblasti.

Mgr. et MgA. Eva Vápenková

Představení dílčích fragmentů celku disertační práce Krajina jako prostor pro (výtvarnou) redukci

Obsahem příspěvku bude představení osnovy disertační práce a rozvinutí jejích dílčích fragmentů. Vnitřní struktura teoretické části je ukotvena ve filosofickém (fenomenologickém) pojetí krajiny jako místa setkání, prostředí vnímání a zkušenosti. Praktická výzkumná část, která je z části realizována vedenými rozhovory a sběrem biografických dat umělců reflektujících ve své tvorbě dialog s přírodním prostředím, přitakává zasazení tématu do širšího interpretativního diskursu. Jeho smyslem je hledání hlubších souvislostí v obousměrném vztahu lidské a nelidské entity (člověka a přírody) na podkladě současných (vědeckých) studií a diskusí. Předpokládaný příspěvek k dialogu student-pedagog je v kontextu této práce umístěn do oblasti hledání a porozumění zkušenosti.

Mgr. Valérie Kočí

Implementace environmentálních témat do výtvarné výchovy na 1. stupni základních škol a jejich vliv na mezioborové učení a ekologické povědomí

Disertační projekt zkoumá implementaci environmentálních témat do výtvarné výchovy na prvním stupni základních škol. Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jakým způsobem pedagogové na prvním stupni ZŠ implementují tato témata do výuky výtvarné výchovy. Projekt dále zkoumá, do jaké míry jsou environmentální témata skutečně součástí výuky výtvarné výchovy a taktéž analyzuje kvalitu jejich implementace z hlediska tvořivosti/výtvarné edukace a rozvoje environmentálního povědomí. Součástí projektu je výzkumné šetření, které umožní podrobnou analýzu získaných dat. Projekt se snaží důkladně zmapovat aktuální stav implementace environmentálních témat do výtvarné výchovy a na základě těchto poznatků vytvořit podklad pro budoucí tvorbu kvalitních výtvarných zadání s environmentální tematikou.

Humor v českém výtvarném umění po roce 2000 a jeho role v současné výtvarné výchově

Disertační práce si klade za cíl zmapovat aktuální situaci na výtvarné scéně a vysokých uměleckých školách s důrazem na přítomnost humoru, ironie, grotesky a nadsázky ve výtvarné tvorbě. Tyto kvality byly nedílnou součástí naší výtvarné scény. Jaká je současnost? Je humor stále živý a přítomný v českém výtvarném umění? Nebo jej vystřídal jiná témata? Baví nás stále humor? Práce vnímá humor jako diskurzivně podmíněný fenomén. Jeho generační podmíněnost považuje za zřejmou. Obrací se na mladou generaci studentů vysokých uměleckých škol a čerstvých absolventů, aby zachytila jejich vztah k humoru, potřebu s ním programově pracovat, otázku korektnosti použití humoru či ironie v tvorbě atd. V rámci smíšeného výzkumu se práce obrací na studenty, začínající umělce, vysokoškolské pedagogy a kurátory a klade jim otázky, zda vůbec a případně jak lze humor v umění učit. Z takto oboustranně zmapované situace v terciárním vzdělávání se pak pokouší naznačit roli humoru v současné výtvarné výchově.

Mgr. Petr Prášek, Ph.D.

HOST

Co znamená tvořit? Umění a filosofie jako dva spřízněné tvůrčí jazyky

Přednáška se na pozadí prací filosofa a teoretika umění a literatury Gillesse Deleuze a z pohledu fenomenologie zabývá pojmem tvorby. Vysvětluje, v čem spočívá akt tvorby a v jakém smyslu hovoříme o tvorbě v případě umělce a v případě filosofa. Filosofický jazyk nabízí jako alternativní metodický prostředek při psaní disertačních prací.

*Mgr. Petr Prášek, Ph.D. působí na Filosofickém ústavu AV ČR. Doktorský titul získal v roce 2019 na Université Paris 1, Panthéon-Sorbonne a na Univerzitě Karlově v Praze. Jeho disertační práce, *Le devenir-autre de l'existence. Essai sur la phénoménologie contemporaine*, byla rektorem Univerzity Karlovy v roce 2020 oceněna Bolzanovou cenou. Vydal monografii věnovanou filosofii Gillesa Deleuze *Člověk v šíleném dění světa: Filosofie Gillesa Deleuze* (2018) a řadu textů o současné francouzské fenomenologii. Svá bádání současně i rozšiřuje a soustředí se na meta-etické implikace dynamických popisů existence: výsledky bádání současné fenomenologie ve Francii se pokouší aplikovat na aktuální problémy, jako jsou ekologické otázky a nebo problematika fake news.*